

17 FEBRUARI 2013 – EERSTE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

*Een geloofsbelijdenis
in drievoud*

WE BEVINDEN ONS op de drempel van de veertigdagentijd. Dat is een tijd van versoberen. Dat kan op vele manieren gebeuren: versoberen in het praten, in het consumeren, in het jagen en druk doen. We worden uitgenodigd om nu eens grondig de tijd te nemen: tijd om leeg te worden. U kent toch wel het beeld van de zenmonnik die zijn leerling een wijze les geeft door een kopje thee dat al lang vol is te blijven volschenken? Wij zijn vol van van alles, dikwijls vol van onszelf. Maar waar is er dan plaats voor het onnoembare? Waar is er ruimte voor de stem van de Onnoembare. De Kerk biedt ons in de veertigdagentijd de kans om ruimte te maken in onszelf en een beetje een innerlijke schoonmaak te houden. We doen dat met velen, en dat maakt ons sterk. De lezingen van de eerste zondag van de veertigdagentijd sporen ons aan terug te grijpen op de essentie van ons leven.

De drie lezingen bieden ons driemaal een geloofsbelijdenis aan: geen droge formules van 'onroerende waarheden', maar levenwekkende woorden die recht naar het hart gaan. De eerste lezing komt uit de Tora, u weet wel: de reisgids voor onderweg. De tekst spreekt over wat er gebeuren moet in het lenteseizoen, wanneer het volk eenmaal goed en wel in het geschonken land woont. De eerstelingen van de oogst komen niet onszelf, maar God toe, want Hij is de Schepper die ons het land gegeven heeft. En bij de gave van de eerstelingen hoort een geloofsbelijdenis: „Mijn vader was een zwervende Arameeër.” Die Arameeër was natuurlijk Jakob die met zijn zonen naar Egypte is getogen, waar zijn nakomelingen tot slavernij vervallen zijn. Daar heeft GOD zich laten kennen als de totaal Andere: Hij is een GOD die het opneemt voor een slavenvolkje en die dus in confrontatie gaat met de grootmacht van het superrijke Egypte. Wat is dat voor een god, vraagt de farao zich monkelend af, die het lef heeft hem zijn goedkope werkrachten te ontfuselen? Maar zo is het geschied: GOD heeft zich de vernedering van ons – eerste persoon meervoud – aangetrokken en Hij heeft ons uitgeleid uit het land van de afgoden, „met sterke hand en opgeheven arm”. En het land dat wij bewonen, is ons door Hem geschonken als een land van melk en honing, en daarom komen de eerstelingen van onze arbeid altijd aan Hem toe.

De tweede lezing begint dan met een citaat uit hetzelfde boek Deuteronomium waaruit de eerste lezing genomen is: „Het woord is vlakbij, het is in uw mond, het is in uw hart” (Deuteronomium 30, 14). Dat woord is voor Paulus de belijdenis van het geloof in Jezus als de messias van Israël, als de verhoogde Heer die door GOD zelf uit vernedering en dood is opgewekt ten leven. En die Jezus blijkt de belofte van de universele zending van Israël te hebben verwerkelijkt: „Er bestaat geen verschil meer tussen Jood en heiden.” De grenzen van het land hebben zich verwijld, ja zelfs Egypte wordt opgenomen in een wereldwijde redding – voor wie gelooft en de Naam aanroept.

De eerste twee lezingen vormen een opmaat naar de evangelielezing: het verblijf van Jezus in de woestijn, veertig dagen lang. Bij het doopsel door Johannes werd Jezus vervuld van de geest van GOD en daar ontving Hij zijn zending. Het is deze Geest die Hem nu de woestijn indrijft, waar Jezus in versoering zal leven en waar Hij zich zal bezinnen op de ontvangen opdracht. Die reflectie eindigt met de drievoudige beproeving waaraan de duivel – de verdeeldheidszaaiër – Jezus onderwerpt. Het is erop of eronder. Indien Jezus zijn opdracht om Zoon te zijn, wil waarmaken, zal Hij die beproevingen moeten doorstaan.

De duivel heeft heel andere ideeën over het Zoonschap van Jezus. Is Jezus werkelijk de Zoon van GOD? Dat zal Hij dan toch moeten laten zien. De duivel probeert Jezus op drie manieren tot een andere invulling van het Zoonschap te brengen. Allereerst vraagt hij dat Jezus stenen in brood verandert. Maar Jezus is geen tovenaar. Ten tweede wil hij Jezus verleiden tot de macht. Maar Jezus is geen heerser. Ten derde wil hij Jezus verlokken tot sensationele vroomheid: „Gooi u van het hoogste punt van de heilige plaats naar beneden – het zal U niet raken.” Maar Jezus is geen held. Terwijl de duivel zich opstelt als een kenner van de Schrift – hij weet hoe hij bij de gevoelige plekken van Jezus kan binnenkomen – overwint Jezus de beproevingen dankzij diezelfde Tora. Ten overstaan van de duivel belijdt Jezus op drievoudige wijze het geloof van Israël: de mens leeft niet van brood alleen, alleen GOD zul je dienen en deze – onze – GOD zul je niet op de proef stellen. Nu pas is Jezus werkelijk klaar om zijn opdracht uit te voeren. Volgen we Hem?

EERSTE LEZING

DEUTERONOMIUM 26, 4-10

In die dagen sprak Mozes tot het volk:

„De priester zal de korf met de eerste veldvruchten van u aannemen en hem plaatsen voor het altaar van de Heer uw God. Dan moet gij staande voor de Heer uw God zeggen: 'Mijn vader was een zwervende Arameeër. Hij is met een klein aantal mensen naar Egypte gegaan. Maar terwijl hij daar als vreemdeling verbleef, is hij een groot, machtig en talrijk volk geworden. Toen de Egyptenaren ons slecht behandelden, ons verdrukten en ons harde slavenarbeid oplegden, hebben wij tot de Heer, de God van onze vaders, geroepen. En de Heer heeft ons verhoord en zich onze vernedering, ons zwoegen en onze verdrukking aangeetrokken. Hij heeft ons uit Egypte geleid met sterke hand, met opgeheven arm, onder grote verschrikkingen, tekenen en wonderen. Hij heeft ons naar deze plaats gebracht en ons dit land geschonken, een land van melk en honing. Daarom breng ik nu de eerste vruchten van de grond die Gij, de Heer, mij hebt geschonken.'”

En Mozes voegde eraan toe:

„Dan moet ge die voor de Heer uw God neerleggen en u voor Hem neerbuigen.”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE ROMEINEN 10, 8-13

Broeders en zusters,

Dit zegt de Schrift: „Het woord is vlakbij, het is in uw mond, het is in uw hart”, het woord namelijk van het geloof dat wij verkondigen. Want als uw mond belijdt dat Jezus de Heer is, en als uw hart gelooft dat God Hem van de doden heeft opgewekt, zult gij gered worden. Het geloof van uw hart brengt de gerechtigheid en de belijdenis van uw mond brengt het heil. Zo zegt het de Schrift: „Niemand die in Hem gelooft, zal worden teleurgesteld.”

Er bestaat geen verschil tussen jood en heiden. Zij hebben allen dezelfde Heer, rijk aan gaven voor allen die Hem aanroepen. Want al wie de Naam van de Heer aanroept, zal gered worden.

EVANGELIE

LUCAS 4, 1-13

In die tijd ging Jezus, vervuld van de heilige Geest, weg van de Jordaan. Hij werd door de Geest naar de woestijn gevoerd, waar Hij veertig dagen verbleef en door de duivel op de proef werd gesteld. Gedurende die dagen at Hij niets en toen ze voorbij waren kreeg Hij honger.

De duivel zei nu tot Hem: „Als Gij de zoon van God zijt, beveel dan aan die steen daar dat hij in brood verandert.” Jezus gaf hem ten antwoord: „Er staat geschreven: De mens leeft niet van brood alleen.”

Daarop voerde de duivel Hem omhoog en toonde Hem in een oogwenk alle koninkrijken der wereld. En de duivel sprak tot Hem: „Ik zal U alle macht geven over deze heerlijke gebieden, want ze zijn mij geschonken en ik geef ze aan wie ik wil. Als Gij dus in aanbidding voor mij neervalt, zal dat alles van U zijn.” Toen antwoordde Jezus hem: „Er staat geschreven: De Heer uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.” Daarna bracht de duivel Hem naar Jeruzalem, plaatste Hem op de bovenbouw van een tempelpoort en sprak tot Hem: Als Gij de Zoon van God zijt, werp U dan vanaf deze plaats naar beneden; want er staat geschreven: aan zijn engelen zal Hij omtrent U het bevel geven U te beschermen en zij zullen U op de handen nemen, opdat Ge uw voet niet zult stoten aan een steen.” Maar Jezus gaf hem ten antwoord: „Er is gezegd: Gij zult de Heer uw God niet op de proef stellen.” Toen gaf de duivel al zijn pogingen om Hem te verleiden op en hij verwijderde zich van Hem tot de vastgestelde tijd.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net